

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította : Dr. BÓROS GYÖRGY.

Kövendi Dr. VÁRADI AURÉL
(1868–1931)

Unitárius Teol. Akadémia
Loco
Calea Victoriei 12

Kövendi Dr. VÁRADI AURÉL
(1868—1931)

A magyar politikai és publicisztikai közéletnek kezdettől végig fáradhatatlan, szenvedélyes harcosa. Jellemének kidomborodó vonása, hogy a közélettel szemben nem a jogokat, hanem a kötelességeket hangsúlyozza. Nem vágyik vezéri szerepre, mire tehetsége, alapos készütsége hívná. Megelégszik azzal, ha az építő munkából kivetheti részét. Maga az igénytelenség nemcsak a közéletben, hanem a magánviszonyaiban is.

Ifjusága a múlt század 80—90-es éveinek boldog időszakába esik. Alig kerül ki kitűnő bizonyítványokkal a középiskolából, már egyetemi tanulmányai első idejében kiütözik belőle a hírlapírás és politikai küzdelmek iránt való hajlama és előszeretete. Jogi tanulmányai végzésével egyidejűleg állandó kapcsolatot tart fenn a hírlapokkal. Élénk figyelemmel kíséri a pártok küzdelmeit, a politika szeszélyesen változó jelenségeit.

Szellemének alkata az ellenzék táborába utalja. A politikai élet iránt való vonzalom annyira uralkodó lelkében, hogy ügyvédi gyakorlatát sem folytatja az anyagi jóllét és gazdagodás célgondolatával. Lelke jobb részét osztatlanul a köznek áldozza.

A közügyek iránt való ez önzetlen buzgólkodás ráirányítja a közvélemény figyelmét. A város törvényhatóságában, a politikai közélet forumain, az egyház kulturális működésének területén, tehetségeinek és önzetlenségének megfelelő munkához és bizalmi állásokba jut, melyeknek csak terheit és kötelességeit vállalja, disze és tiszteletadásai elől szerényen kitér; anyagi és erkölcsi előnyeit nem használja ki, mert azt vallja, hogy a nemesség kötelez.

Csodálatos emlékező tehetsége segítette közéleti munkásságában. Ami egyszer megérintette minden nemes iránt fogékony lelkét, az kitörülhetetlenül megtapadt elméjében. Valóságos élő enciklopédia. Nem volt a közelmúlt politikai történetének olyan mozzanata, melynek minden részletére meglepő hűséggel ne emlékezett volna. A politikai küzdelmek színpalack mögött lejátszó motívumai lexikoni hűséggel élnek emlékezetében.

Lelkének e felhalmozott kincseit alkalom adtán szívesen használja fel szerepléseinél. Ilyenkor örömmel hallgattunk olyan részleteket, melyeket magunk is átéltünk, de már tudatunk mélyére és sötét világába sülyedtek. És csodáltkuk memoriájának hűségét, időtartamát és pontosságát, mellyel a múlt eseményeit lelkébe raktározta, hosszú időn át megtartotta és alkalmilag felhasználta. Kész és tökéletes szónok volt szónoki elragadó hév és erő nélkül. Fennakadás nélküli folyamatossággal ömlenek a nyelvtan szabályai szerint helyes mondatai, melyek a lassu víz szélesmedrű áramlása gyanánt hömpölyögnek ajkáról. Meggyőznek, de nem sodornak magukkal. Logikájuk

kifogástalan, de nincs gyújtó hatásuk. Mély árkat ásna, de nem sodornak magukkal. Nem tapsokra utazik. Jogi studiumokon edzett logikáját nem áldozza fel semmi gyakorlati érdekért.

Eber figyelemmel ügyel mondatfüzései és szavai magyarságára. Ha tanácskozás közben pathetikus szónokoktól magyartalanságot hall, nem állja meg rosszaló megjegyzés nélkül. Gondosan és tudatosan öröködi a nyelv tisztasága fölött.

A sors két nagy és pótolhatatlan értéket adott lelkébe: az etikai ideáлизmus és a csüggedni nem tudó optimizmus áldott adományát.

Minden lépését tiszta és megközelíthetetlen erkölcsi elvek irányítják. Az anyagi haszon és érdek alacsony lelkek bálványá. Elirtózik mindentől, ami aljas, közönséges és csak az egyén érdekét nézi.

13 esztendő alatt, mióta ránkszakadt Trianon fájdalomra és tragédiájára, sokszor csüggedeztünk, lelket veszítve, hallgatag ajkakkal sokszor tántorogtunk utjaink keresztje alatt. Neki a gondviselés megadta azt az erőt, hogy soha csüggedés és reményvesztettség nem hagyta el ajakát. Szellemének megvolt az a csodálatos rugalmassága, hogy állandóan töretlen reménnyel és bizalommal nézett a jövőbe. A történelem volt az a bánya, melyből Istenben bizó lelke ezt a reményt és bizalmat merítette.

Egyházunk közéletében elérte azokat a legmagasabb állásokat, melyeket a bizalom a történelmi hagyomány erejénél fogva értelmiségi osztály sorsosára ruházhat. A kolozsvári egyházközség jogtanácsosa, az egyház képviselő- és főtanácsának, a jogügyi bizottságnak tagja, a kollégium felügyelő-gondnoka. Mindez állásaiban olyan önzetlen és értékes munkát fejtett ki évek hosszú során, amelyért mindnyájunk háláját és kegyeletét bőven kiérdemelte.

Jóízű, történelmi visszaemlékezéseirért az Erdélyi Irodalmi Társaság tagja.

Kisebbségi sorsunkban a magyarság sorsát intéző Magyar Pártnak előbb alelnöke, később jogtanácsosa. Hasznos szolgálatainak emlékét az erdélyi magyarság hiven és kegyeletes szívvél fogja őrizni lelkében.

Az az általános részvét, mely koporsóját körülvette, biztos mutatója annak, hogy az erdélyi magyarságnak egy szerény és alázatos szívé, nemes ideáлизmussal telített lelkü harcosát veszítettük el benne.

A római költő szavával bucsuzom tőled: Sit tibi terra levis!
(g. k.)

*

Temetésének impozánssá tételére egyháza és faja mindent megadott, amit csak adhatott. Külön gyászjelentést adott ki haláláról a Képviselő Tanács és külön az Országos Magyar Párt is. Holttetejét a kollégium előcsarnokában ravatalozták fel, mellette a gyászhuszárok és négy-négy diák állottak diszörséget. Május 11-én, hétfőn d. u. 4 órakor temették. A gyászszerartást az előcsarnokban főtisztelendő Dr. Boros György püspök, a sirnál Ürmösi Károly esperes

végezték. Az előcsarnokban kétszer énekelt a theológiai énekkar, Útő Lajos theológiai zenetanár vezetésével. Bucsuszavakat mondtak: Dr. Ferencz József, f. ü. gondnok, az E. K. Tanács nevében, Gálffy Zsigmond, kollégiumi igazgató, az intézet, Vári Albert az Unitárius Irodalmi Társaság és Dávid Ferenc-Egylet, Kovács Dezső, ref. kollégiumi igazgató pedig az Erdélyi Irodalmi Társaság nevében. Románnyelvű bucsuztatót mondott az ügyvédi kamara megbízottja. Kint a temetőben, a sírnál, Úrmösi Károly esperes végezte a szertartást, az Országos Magyar Párt nevében pedig Dr. Gabányi Imre bucsuzott elköltözött ügyészüktől. Énekelt a kolozsvári Iparos Dalárda, Szánthó Béla h. karnagy vezetésével.

TŰZHELY MELLETT

Imádság.

(Máté V. 13—16.)

*Ha nem lehetek csillogó szövétnek
Sötét, göröngyös, keskeny úton:
Ó add, Uram, hogy én legyek a só,
Az ízl adó, az értelmét adó,
Mely sohasem tud arról, hogy ki látja
És nem förödik azzal, hogy ki jó.*

*Ó add, Uram, hogy ott legyek jelen,
Hol nem világít már a fátyla fénye,
Ahová nem jut enyhítő malaszt,
Hol végtelen a nyomor és a bűn.
Hogy minden zúgba jusson egy kevés
Parány-magamból — édes Istenem —
Oszoljak szét a végtelen világon
S tegyem jobbá az emberek szívét.*

*És add, Uram, hogy ne vegyenek észre
A lelkük ízében az emberek;
Ne tudják meg, hogy én is ott vagyok
S a szíveikben jelentem az érzést
S a kenyerükben jelentem az ízl.*

*Csak Te tudj rólam én Bányász-Uram,
Aki magadhoz emeltél a mélyből
S ezer atommá szerte-porló énem
Az emberek közt szóród szertesét.*

*És, ha tán egykor megízellenül
A lelkem drága sója: én Uram,
Taposd agyon bús, fejetlen szolgálád.*

Mert nem méltó, hogy éljen — hűtlenül.

Gergő három győzelme.**Irtá: Gyallay Domokos.*

„... Már Gergő barátod is elment a huszonkettősökkel, a front-ról küldött a napokban levelet“, — irták nekem hazulról a háboru harmadik telén.

Gergő, gyermekkori jó cimborám! Hová gonoszodott a háboru, hogy már a te törékeny, vézna testedet is igájába fogja?...

Föl fogom keresni Gergőt! — vettek rajtam erőt az emlékezések. A huszonkettősök itt vannak szomszédságunkban, sok jó barátom van a tisztek között: hátha sikerülni fog Gergő számára egy kis részt nyitnom trénhez, raktárhoz, tábori vasúthoz? Öldöklő fegyver ennek az ártatlan mamlasznak a kezében? Fölkeresem és kiválasztom a front szilaj nyájából!

Gergő... de ni, ni: megbántódás felhőzi be lelkemet, amint a mult emlékeit idézgetem. Gergőtől egypárszor fájdalmas, megalázó vereséget szenvedtem! Ő bizonyára nem tud róla, de — lám! — bennem ma is megsajdul vereségem szégyene.

Hát csak azért is fel kell őt most keresnem! A háboru rostája föléje rázott, most megszabadulhatok attól a félszeg érzéstől, hogy ez az egyszerű, gyámoltalan szolgálalegény győzelmes magasságban lebeg fölöttem.

Téli nyugalom volt a fronton, engedélyt kaptam, hogy átlátogassak a huszonkettős ezredhez.

Erdők, dombok mögött vitt utam, a háboru képe eltűnt szemem elől. A multról gondolkoztam: Gergő barátomnak rajtam arattott kétrendbeli, nagy győzelméről.

I.

Az első győzelem így történt.

Két esztendőt már Kereszturon töltöttem, a kollégiumban. Gergővel ekkoriban is fenntartottam a barátságot, nyári vakációkon vele pályáztam legszívesebben. Sokat beszéltem neki a városi élet szépségeiről. A kicsi boltról a kollégium közelében, a piaci nagy üzletek kincseiről, panorámák, cirkuszok káprázatos csodáiról.

Gergő sóvárgó szemmel figyelte meséimet.

— Én is elmegyek! — ujságolta egyszer nyár vége felé. — Az őszön elmegyek, itt hagyom ezt a rongyszer nyár vége felé.

— Ugyan hová mennél?

— Városba... keresetre! — mondotta átszellemült arccal.

— S apád? Mit szól hozzá apád?

— Apám el fog engedni. Biz úgy, én is elmegyek szerencsét próbálni.

* Szerzőnek most megjelent „Hadrakelt emberek“ c. könyvéből. Ismeretetését lásd az irodalom rovatban.

Tudta Gergő, mit beszél! Eggyel kevesebb száj télire: kapva kapnak ezen sokgyermekes, szegény házban!

A mezei munka elfogytával Gergő csakugyan utra kelt szerencsét próbálni. Ment-mendegélt félnapon át, amerre a Nyikó vize siet a Küküllőbe s meg is érkezett ugyanoda, ahol én koptattam a macskafejű flasztert: Keresztur városába. Mikor először találkoztam vele, már keresete is volt: boltos fiu lett belőle a vén Lukácsnál. Nem szegődött inas, hanem csak amolyan kifutó, sepregető, lámpatakarító fiucska. Fehér harisnyája, patkós csizmája, pörge kis kalapja ugyanaz, mint otthon a faluban, csupán egy kis kék előkötő a derekán, a városi élet jelképéül.

Rajta is beteljesedett a bibliai mondás, hogy aki hü a kis dolgokban, azt többre bizza föllebbvalója. A vén Lukács csakhamar megengedte Gergőnek, hogy mikor ráér a pucolástól, cukrot, fűgét, mandulát, zsemlet, kiflit szolgáljon ki a pénzes embereknek.

Nagyot nőtt ezzel a Gergő tekintélye!

Én ugyancsak büszke voltam rája.

— Gergő falumbeli, jó barátom! — dicsekedtem szobatársaim előtt.

Majd minden vasárnap délután meglátogatott a kollégiumban. Szobatársaimmal is barátságot kötött. Mi, alsóosztályosok mindig Gergőtől vásároltunk, ha a piacra vitt dolgunk. A vén Lukácsnak Gergő működése a „nagy forgalom, kevés haszon“ előnyét szerezte meg.

Üzlet üzletet fiadzik.

Gergő személyével kapcsolatban hovatovább mind több szó esett köztünk egy fogas pénzügyi kérdés megoldásáról, amely a következőképen állott.

Benkő Misinek, negyedik barátunknak, volt egy lyukas piculája. A hibás pénzdarab értékesítésére nagyon sok kísérlet történt már, de mindenik kudarccal végződött.

Hátha Gergő az a gondviselészerű ember, aki a lyukas piculát teljes névértékben forgalomba tudja hozni?

Következő vasárnap délután, mikor Gergő kopogós csizmájával újra befordult hozzánk, Benkő Misi közölte vele a tervet.

— Gergő, akarsz két krajcárt keresni?

— Akarok biz én! — mosolyodott el Gergő öregesen. — Jól fog a pénz.

— Hát ide hallgass! Holnap bemegyek hozzátok a boltba s két krajcárért cukrot kérek. Ezzel a lyukas piculával fogok fizetni, látod? . . . Te elveszed a piculát s gyorsan a fiókba csuszatod a többi közé. Nyolcat kellene visszaadnod, de csak hatot adsz vissza, kettőt megtartasz jutalmul . . .

Gergő arcát rettenetes düh borzolta föl.

— Mit gondolsz, hogy én megcsaljam a gazdámat?

— No . . . milyen nagy dolog! — biggyesztette ajkát Benkő Misi. — A vén Lukács nem fog rájönni, hogy te csináltad.

— Hát a becsület, hé?

— Szamár vagy!...

— No, te ugyan nagyokos vagy! Ezt tanultad a kollégiumban? Erre tanítottak — csalásra?

Benkő Misit felbőszítette a kicsinylés, szóból szó jött, majd rugások, sapkák... Gergő végül is engedett a Benkő Misi tulerejének s védekezve kihátrált a szobából.

Megdermedve néztem a jelenetet. Majd utánna eredtem Gergőnek s utólértem az utcán. Törölközött, fujt, köpködött a viadal után.

— Fáj-e? — kérdeztem gyámoltalanul.

Gergő megrázta fejét, győzelmesen mosolygott és nagyot kasintott rám.

— A cseplesz... min jár az esze! Hogy csaljam meg a gazdámat — hm! hát a nemzetsége vagyonaért!...

Fényesség árasztotta el Gergő alakját, lekaptam róla szememet. Mintha szárnyra libbent volna... nem tudtam vele lépést tartani, elállott a lélekzetem.

Elbucsuztam tőle, visszakullogtam az iskolába. — Ezt tanultad a kollégiumban? — hallottam a Gergő tiszta, fenséges hangját. A vád nekem is szólt. Éreztem — bár akkor még nem tudtam volna olyan szakszerűen kifejezni — éreztem, hogy a kultúra engemet is utálatosan megfertőzött.

Az üzletben ugyanis, amelyet Benkő Misi a lyukas piculára alapított, én is csöndes társ voltam.

(Folyt. köv.)

Pünkösti biztatás.

Miért beszéltek olyan félve,
Mintha szívünk nem remélne?
Dávid Ferenc büszke lelke
Már most is csak mit beszélne,
Mint, amit a Mester mondott:
Harmadnapra feltámadok
S a keresztről égbe szállok...

Miért beszéltek olyan félve,
Szent hitünket is szégyelve?
Rémitgessen ezer kereszt
És ha szívünk vért is ereszt,
Sír lehet a lábunk alatt,
Mégis-mégis minden dachban
Csak az győz, mit Isten akar.

Miért beszéltek olyan félve...
Krisztus urunk szent igéje
Harsogjon a zúgó szélbe:
Minden átok, minden végzet,
Minden hazug dac, ítélet,
Szívet maró nagy fájdalomak
Elcsitulnak, lehulianak.

Hirdessétek forrón, vakon...
Városokon és falvakon.
Szól az Isten nagy irgalma:
Riadjon fel minden lélek!
Hirdesse, hogy: — büszkén élek.
Nem veszünk el soha-soha...
Mert az Isten nem mostoha!

Lókod.

Benedek János.

Gránátfüvelben margarettá.

Gránátfüvel: háborus emlék.

Fényesre csiszolt.

**Valahonnan egy roppant haláltusából került ide
A szalon asztalára.**

Nem tudom, hogy Isonzó mellől,

A Mazuri tavaktól, Csucsából,

A Vöröstoronyi-szorosból, vagy a távol kéklő

Kárpátok juító-lövészárkából kerültél-e ide?

Csak elég az, hogy eddig, aki

Halált, csapást és sebet osztogattál,

Leftél egy szalon-asztalon virágváza.

Margaretták!...

Gránátfüvelben!...

Talán épen azon a siron nyíltak,

Amely alatt nyugszik az, akif e gránát

Tartalma megölt.

**E kis szalonban a háboru elválasztátaflanul
Összeölekezett a b é k é v e l !**

BEDE EMIL.

Miért árulta el Judás a Mestert?

Erre a kérdésre az „Unitárius Közlöny“ 1931 4. és 5. számában négy válasz érkezett és pedig: Izsák Domokos, Fülöp Zoltán, Deák Berta és Barabás Béla tollából. Alóliroztak a szerkesztő felkérésére, a feltett kérdésre érkezett válaszokat átvizsgálva, az alábbi megállapodásra jutottunk:

A kérdést tudományos alapon megoldani nem lehet. A feleletnél csak a biblia alapján állhatunk. Ha ezt elhagyjuk, akkor egészen a képzelődés területére tévedünk. Ezen alapelvek mellett, figyelembe vettük az Unitárius Közlöny olvasóinak az igényét is, amikor a beérkezett válaszok közül választanunk kellett. Okos és józan feleletet adott a kérdésre Izsák Domokos bencédi afia. Fülöp Zoltán *anyagi* és *lelki* okok felsorakoztatásával arra az eredményre jut, hogy „az isteni akaratsnak saját maga szántából szegődött az eszközévé“. Deák Berta szerint „a pénzvággy és a gyűlölet“ volt Judás árulásának az oka. Barabás Béla szerint a Judás „hatalmi vágya, a feltámadás hitében való megrendülése és Jézus hatalmának kétséges volta“ volt az árulás indító oka. Ezek alapján, úgy találjuk, hogy a biblia alapján a kérdést a leghelyesebben fogta meg s arra a legelfogadhatóbb választ Deák Berta adta, akinek a jutalom-könyv kiadását javasoljuk.

Kolozsvárt, 1931 június 3.

Vári Albert.

Márkos Albert.

Gálfi Lőrinc.

Körösfői Kriesch A.: A vallásszabadság kihirdetése című festménye, a híres unitárius kép (Dávid Ferenc szónoklata a tordai országgyűlésen), eladó. Értekezni lehet a Közlöny szerkesztősége után.

NŐK VILÁGA.

Köszönet a nagyajtai, kökösi, székelyudvarhelyi és tordai unitárius nőszövetségek elnökségének a beresztelki üdülő-telep részére küldött adományokért.

A Romániai Magyar Nők Központi Titkársága őszinte hálás köszönetet mond fenti nőszövetségek elnökségének, hogy a beresztelki gyermek üdülő-telep céljaira oly sikeres gyűjtést eszközöltek és pedig *Nagyajta részéről adakozott*: Barta Lajosné, Babocskai Sándorné, ifj. Babocskai Józsefné, ifj. Péterfi Lajosné, Took Mózesné, Téglás Istvánné egy-egy törülközőt; özv. Péterfi Lőrincné és Barabás Jánosné alsólepedőt; id. Péterfi Istvánné és Moldován Istvánné tollat, párnatokat és párnahuzatot.

A *kökösi unitárius nőszövetség részéről* pénzadománnyal hozzájárultak: Sigmond Sándorné 10, Bokor Józsefné 10, Serester Ignác 10, Kilyéni Mózesné 14, Nagy Istvánné 15, Kiss Dénesné 20, Nagy Sándorné 20, Nagy Józsefné 20, ifj. Kilyéni Józsefné 20, Bokor Dénesné 20, Serester Ignácné 20, Márk Domokos 20, Zsigmond Bálintné 20, Took Bálintné 20, Orbók Józsefné 20, Györbiró Sándorné 20, Plugger Tamás 20, Kozina Júlia 25, Took Mártonné 50, Serester Árpádné 200 leuval. A fehérnemű felszereléshez természetbeni adománnyal hozzájárultak: Kilyéni Józsefné, Benedek Gáborné, Ürmösy Ferencné, Ágya Andrásné, ifj. Kilyéni Józsefné, Zsigmond Béláné, Took Józsefné, Sigmond Istvánné, Plugger Sándorné, Virág Jánosné, Kökösi Vilma, Sigmond Áci, Plugger Jenőné, Kiss Mózesné, Sigmond Kálmánné, Sigmond Juliska (Gáboré), Nagy Tamásné, ifj. Furcsa Jánosné, Kádár Jánosné és Kökösi Mózesné, szalmazsák, egy párna, 13 törülköző, egy lepedő, négy pohártörő és három konyhakendő.

A *székelyudvarhelyi unitárius nőszövetsége* három abroszt, 16 drb törülköt, egy zsákot, kilenc méter házi vásznat és 250 leut adományozott.

A *tordai unitárius nőszövetsége* 500 leut juttatott az üdülő-telep céljaira.

Az igaz szívvvel és jó lélekkel küldött adományuk beszélni fog a beresztelki üdülő-telep békés falai között, hol a nélkülözés miatt legyengült szegény magyar gyermekek fognak a nyár folyamán megerősödni.

A Romániai Magyar Nők Központi Titkársága
nevében:

Báró Huszár Pálné, dr. Mikó Lőrincné.

Szorzványkönyvtáraink.

Hirt adtunk már arról, hogy az Unitárius Iratterjesztő szorzványaink lelki és szellemi gondozására u. n. szorzványkönyvtárak felállításába fogott, melyek arra szolgálnak, hogy egy-egy szorzványunk hiveinek unitárius tartalmú olvasmányokat bocsássanak rendelkezésre. Ezek a kölcsönkönyvtár-szerűleg működő könyvgyűjtemények, megfelelő kezelés és érdeklődés mellett, áldásos munkát végezhetnek szorzványban lakó hiveink körében. Alább kimutatást közlünk arról, hogy hova, kinek és hány könyvet küldöttünk, továbbá, hogy a könyvküldeményeket kik nyugtázták és hogy a könyvtárak kezelését kik vállalták el. Az I. rovatban azokat az egyházközségeket tüntetjük fel, amelyekhez a szorzványok tartoznak, a többi rovat felirásai már önmagukat magyarázzák meg.

I.	II.	III.	IV.
Az egyházközség neve	A gondozó neve és címe (hol a könyvtár is van)		Válaszolt-e
Brassó	1. Egyed Józsefné	Zernyest	Igen.
	2. Szabó József	Csernátfalva, (Hétfalu)	Igen.
	3. Oltean Miklósné	Bodfalu	Igen.
Szind	4. Kovács Pál	Aranyosgyéres	Nem.
Fogarás	5. Bartha Zsigmond	Kobor	Igen.
	6. Bedő Istvánné	Talmács	Igen.
Kissolymos	7. Nagy Sándor	Magyarhidegkut	Igen.
Pipe	8. Jakab Sámuel	Szásznádas	Igen.
Nagyajta	9.	Apácza	Nem. (Az egyházközség címén).
Sepsiszentkirály	10. Gyenge Lőrinc	Középajta	Igen.
	11. Bálint Mihály	Hidvég	Nem.
	12.		Az egyházközség címére küldve
	13.		
	14.		
Abrudbánya	15. Dr. Nemes Nagy J.	Zalatna	Igen.
Székelykeresztúr	16. Szécsi Gyuláné	Betfalva	Igen.
	17. Nagy Zsigmond	Nagygalambfalva	Igen.
Bordos	18. Molnár Lajosné	Csőb	Igen.
	19. Nagy Elek	Havadtó	Igen.
Küküllőszéplak	20. Buzogány János	Bonyha	Igen.
	21. Vári Dénes	Termiujfalu	Igen.
Kede	22. Major Domokos	Rugonfalva	Igen.
Nagyenyed	23. Aved Istvánné	Márosujvár	Nem.
	24. Ferencz József	Tövis	Nem.
	25. Basa Gerőné	Székelykocsárd	Nem.
	26. Lengyel Ferencné	Piski	Nem.
	27. Buzogány Kálmán	Arad	Nem.
Kolozsvár	28.		Az egyházközségnek küldve
	29.		
	30.		
H.-jánosfalva	31. Demeter Mihály	Kaca	Igen.
Sz.-iván-laborfalva	32. Vargha Ferencné	Kovászna	Igen.
	33. Kovács Ödönné	Kézdivásárhely	Nem.
	34. Barabás Ferenc	Uzon	Nem.
Vargyas	35. Máthé Sándor	Olasztelek	Igen.
	36. Lukács Béláné	Bardóc	Nem.
	37. Benkő József	Szálados	Nem.
M.-szentbenedek	38. Cseh József	Medvés	Igen.

I.	II.	III.	IV.
Az egyházközség neve	A gondozó neve és címe (hol a könyvtár is van)		Válaszott-e
Küküllődombó ...	739.	Magyarkirályfalva	
Szenháromság ...	40. Nagy Gyula	Bede	Nem.
Székelyszentmihály	41. Vargha Ferenc	Kisfalud	Igen.
	42. Kiss Gergelyné	Sükö	Nem.
Lókod	43.		
	44.		A lelkészek-
	45.		nek
	46.		átadva.
	47.		
H.-keményfalva ...	48. Nagy Miklós	Szentkeresztbánya	Igen.

Összesen felállítottunk 48 drb Szórványkönyvtárt, ebből 18 küldeményt az egyházközség címén küldöttünk, mert ezt a szórványgondozó lelkész így kívánta. Viszont 30-at postán a gondozók címére küldöttünk, ebből elismerő válasz jött 22 (az egyházközségek címére küldöttek közül csak egy).

Szétküldtünk összesen 1360 drb különböző könyvet és füzetet, átlag egy könyvtár részére 25—30 drbot. A könyvek értéke (árjegyzék szerint) 22.640 leu. Portó és csomagolási költség (hivatalos bélyeggel együtt) 2356 leu.

Ez a vállalkozás tehát eddig 24.996 leujába került az Iratterjesztőnek, mely alig másfélévi fennállása alatt már ezzel az áldozatával is bizonyosságot tett szükségessége és életképessége mellett. Itt azonban még nem állunk meg. Továbbra is fejleszteni kívánjuk újabb könyvek megküldésével a már felállított szórványkönyvtárunkat, — továbbá pedig új könyvtárakat is létesítünk olyan helyeken, ahol ez szükségesnek és hasznosnak látszik. Ezirányu megkereséseket Szent-Iványi Sándor ügyvezető címére kérünk. Szeretettel kérjük egyúttal azokat, akik még nem válaszoltak a könyvküldemény megérkezésére vonatkozólag, hogy ezt minél hamarább tegyék meg, mert újabb könyveket csak ebben az esetben fogunk küldeni részükre.

.....

Beresztelki üdülő-telep, Marostorda vármegyében, a Kolozsvár—szászrégeni autóbusszjárat mentén! A görgényi havasok közelében, kies vidéken! Nagy park, több épület. Nyitva május 15-től szeptember 15-ig! Napi teljes ellátás 100—120 leu. Alkalmas: gyenge, étvágytalan, kimerült, ideges gyermekek és felnőttek üdülésére. Orvosi felügyelet!

Ugyanott csoportos gyermeknyaraltatás külön épületben. Mirigy-, csont- és bőrtuberkulózisban, fertőző tüdőbajban szenvedők nem vétetnek fel!

Gyermekeket kísérő nélkül is felveszünk, testi és szellemi felügyeletéről teljes mértékben gondoskodunk. Külön szobában napi 100 leuért, a nyaraltatott gyermekcsoporttal együtt, közös termekben, napi 50 leuért.

Bővebb felvilágosítással szolgál a Romániai Magyar Nők Központi Titkársága Cluj-Kolozsvár, Str. Cogălniceanu (Farkas ucca) 8. sz. Irodai órák: d. e. 11—1-ig. *A Romániai Magyar Nők Központi Titkársága.*

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Rovatvezető: Ürmössi József.

Főtiszt. püspök ur és családja a magyar mintavásárral kapcsolatosan látogatást tettek Budapesten. Oitani unitárius testvéreink nagy szeretettel és ünnepléssel vették körül a főpásztort. A „Brassai Sámuel Ifjúsági Kör“, a „Cserkész-csapat“, és a Perczelné Kozma Flóra „Unitárius Leányegyesület“ ünnepséget rendeztek a főpásztor tiszteletére a Koháry-utcai templomban, hol közvetlen meleg ünnepségben részesítették, melyet a főpásztor üdvözlő szavakkal köszönt meg.

Budapestről egy napra, vitéz dr. Kozma György, kir. közjegyző, hive és barátja meghívására, lerándult Hódmezővásárhelyre, hol az unitárius hivek a templomban összegyülekezve köszöntötték a püspököt, örvendezve a nem várt, meglepetésszerű látogatásnak. Mindkét helyen kedves emlékeket szerezve és hagyva, pünköst szombatjára érkezett haza kedves családjával együtt.

Autó a magyarországi alföldi unitárius misszióknak. Amerikai unitárius testvéreink nagyon komolyan veszik a vallásos missziói munkát. Hogy dr. Csiky Gábor missziói lelkész és társai hosszú alföldi utait megkönnyítsék, gyűjtést rendeztek s rövid idő alatt megérkezik az első unitárius missziói autó Budapestre. Most az autó üzembetartására (benzin, javítások stb.) is gyűjtenek Amerikában.

A mi misszionk. Az előbbi hírrel kapcsolatosan elgondoljuk, hogy micsoda nagyszerű missziói munka vár itt ez országban reánk s szegénységünk miatt milyen tehetetlenül állunk a sok tennivalóval szemben. Nekünk nem kellene autó, megelégednénk az 1800 (300.000 leu) dolláros autó árával; ennek a pénznek a kamatjából szép missziót tudnánk csinálni.

A városon szolgáló cselédleányokhoz, a főtiszt. püspök ur előszavával, Sigmond Józsefné tiszt. asszony hiterősítő, biztató felhívást irt, melyet a püspök ur körlevél alakjában küldött szét az illető egyházközségek papnéi által a szolgáló leányokhoz az év elején. Most igen érdekes beszámoló értesítések jönnek ezen hiterősítő irányu mozgalom eredményéről. A lelkészek jelentik, hogy a szétküldött biztató felhívások jóleső, építő hatással voltak a szülőfalutól távol élő leányokra s hálásan köszönik a megemlékezést és biztatást.

Dr. Nagy Zoltán volt ügyvéd, néhai Nagy Lajos esperes-tanár fia, ki az utóbbi évek súlyos megpróbáltatásait, nehézségeit átszenvedte, f. évi április végén a kolozsvári kórházban elhunyt. Temetésén egyházunk vezetősége testületileg részt vett.

A lelkészi kongrua januári „Ordin de Plat“-ja (fizetési rendelet) végre május 30-án megérkezett. Az adóhivatal a kifizetéssel nem nagyon biztat. Jellemző ezzel szemben, hogy a fizetési „Stat“-ok felterjesztésére vonatkozólag az a rendelet jött, hogy az áprilisi kongruát az I. félévi globális adónyugta felterjesztése nélkül nem fogja kifizetni. Hiszen ha a január, február, március havi járandósá-

gokat megkapták volna a lelkészek, akkor ki tudnák fizetni, de így, mikor még a januári illetményt sem kapták kézhez, miből?

A D. F. Egylet ifjusági köre. Egy régi irás került kezünkbe harminc évvel ezelőtti időből, melyen az 1900. évben megalakult „Dávid Ferenc-Egylet Ifjusági Kör“ tisztviselőinek és választmányának neve van a következőkben: Védnök: Boros György, elnök: Tóth Ernő, alelnökök: Kelemen Lajos, Pálfi József, titkár: Biró Pál, pénztárnok: Barabás István, jegyző: Költő Gábor, aljegyző: Nagy Elemér. A választmány tagjai: Elekes Dénes, Márkos Albert, Ürmösi József, Raffaj Károly, Gálfalvi Sámuel, Pap Domokos, Koncz János, Benedek Miklós, Kriza János. A ma élő alapítók a 30 év távlatába visszatekintve a jelenből, jóleső megnyugvással állapíthatják meg, hogy az elültetett csemete szép sudár fává fejlődött. Örvendezünk a szép munkát, missziót teljesítő mai D. F. Egylet ifjusági köre tevékenységének, melyre oly nagy szüksége van kicsiny egyházunknak.

II. Ifjusági Dalosverseny Marosvásárhelyen. Május 2—3. napjain gyönyörű ünnepség keretében zajlott le a II. Ifjusági Dalosverseny Marosvásárhelyen, a tavalyinál is sokkal nagyobb érdeklődés mellett. Ez évben egyik főgimnáziumunk sem képviseltette magát az énekkari versenyeken, de örömmel vettük tudomásul az egyéni versenyzőink teljesítményét, amennyiben a középiskolások *hegedűversenyében* úgy az alsó- mint a felsőtagozaton az első díjat kolozsvári gimnáziumunk növendékei nyerték: *Halászi* Sándor I. g. o. és *Márkos* Albert VI. o. tanulók személyében. A zongoraversenyben az alsó tagozaton az első díjat a „kis unitárius zongoraművész“: *Deák* Erzsébet nyerte. A főiskolai hallgatók énekversenyén a népdalcsoportban *Koródy* Ferenc joghallgató, klasszikus csoportban *Bede* Emil papnövendék — mindketten unitáriusok — vitték el az első díjat. E szép eredmény bizonyága annak, hogy ifjuságunk lelkében még él a drága magyar dal iránti szeretet s élnie is kell, hiszen csak az a nép erős és csak az a nép él mind az idők végezetéig, amely a dalt szereti.

Diákbál Kövenden. Pünköst első napján kedves bált rendeztek a kolozsvári unitárius kollégium növendékei szegény társaik felsegélyezésére. A kedves és fordulatosan összeállított műsort reggelig tartó tánc követte.

Pályázati hirdetés. A Budapesti Unitárius Misszió Ház Diákinternátusa (IX., Rákos-u. 3) az 1931—32. tanévre a felvételek iránti kérvényeket a Misszió Ház vezetőségéhez 1931 július hó 1-ig kell beadni. Felvételért folyamodhatnak érettségít tett ifjak és egyetemi főiskolai hallgatók. A kérvény mellé csatolandó: szegénységi bizonyítvány, érettségi bizonyítvány, illetőleg az egyetemi tanulmányt igazoló index.

Néhány németnyelvű hitbuzgalmi munka áll rendelkezésünkre, melyeket Németország jelenkori kiváló vallásos gondolkozói írtak. Németül tudó lelkészeinknek, vagy ez irányban érdeklődő olvasóinknak szívesen küldenénk ezek közül néhányat — ingyen. Öt-tíz leu

portóköltés beküldésével (a távolság szerint) forduljanak az érdeklődők az Unitárius Iratterjesztőhöz, Kolozsvárt.

Pályázat a lelkészi állásra. — Szám: 447—1931. U. P. Nyugalombavonulás következtében megüresedett recsenyédi unitárius egyházközségünk rendes lelkészi állására pályázatot hirdetek. Az állással járó javadalmak az egyházközség által kiállított díjlevél szerint a következők: 1. 64—67 kalongya buza (25 kévés) az egyes hivektől. 2. 64—67 kalongya zab (25 kévés) az egyes hivektől. 3. 20—21 véka buza vagy törökbuza. 4. 14—15 véka zab. 5. 28—30 szekér tűzifa beszállítva. 6. 4 hold 1077 □-öl szántó Forgó határban. 7. 1 hold 644 □-öl réti kaszáló. 8. Legeltetési és trágyázási jog birtok szerint. 9. 3 szoba, konyha, kamra, nyári konyha és sütőből álló lakás, 727 □-öl belsőség és 480 □-öl veteményes és gyümölcsös kert, továbbá megfelelő gazdasági épületek. 10. Állami fizetéskiegészítés (kongrua). A pályázók kötelesek kérvényüket a belsőemberek választásáról szóló törvény 13-ik §-ának megfelelően folszerelve, Balázs András esperes afiához Dârju—Székelyderzs, posta Archita, jud. Odorheiu, f. évi június 25-ig benyújtani. Kolozsvár, 1931 június 2. *Dr. Boros György*, püspök.

Hősök ünnepe Vargyason. Mint értesülünk, felemelő ünnepséget rendezett vargyasi egyházközségünk május 25-én a világháboruban elesett 104 fiának emlékoszlop-leleplezése és felavatása alkalmával. Jövő számunkban részletesen is meg fogunk emlékezni erről az ünnepségről.

Halálozás. Csókfalvi *Faluvégi András*, nyug. állami iskolai igazgató-tanító, életének 77-ik évében, 44 évi tanítói működés után, meghalt Sepsiszentgyörgyön. Bölöni Vilmos, kolozsi lelkész társunk, apósát gyászolja az elhunytban. Legyen az elköltözöttnek pihenése csendes. — *Özv. Jancsó Lajosné* szül. *Benedek Irma*, székelyszent-istváni ref. tanító neje, életének 48-ik, özvegyiségének 20-ik évében hosszu, súlyos szenvedés után elhunyt. *Benedek Gábor*, kökösí lelkész társunk nővérét gyászolja az elköltözöttben. Emléke legyen áldott.

E g y r ő l - m á s r ó l .

„Gramafon-prédikálás“. Egyik amerikai unitárius lelkész cikket irt azok ellen a prédikátorok ellen, akik beszédeiket papírról olvassák fel. Az ilyen prédikációból épen az hiányzik, ami pedig különösen az egyházi szónoklatban elengedhetetlenül szükséges: a lélek, az élő, eleven kapcsolat a prédikátor és hallgatói között. A szószék nem tanári katedra s az egyházi beszéd nem valami száraz tudományos értekezés. Még a reprodukáló művészeteknél is, mint amilyen pl. a zongora-játék, éneklés, szavalás — sokkal nagyobb hatást vált ki, ha azt nem kottából, hanem szabadon adja elő a művész; sőt, másoldalról még a gramafon-lemez egyébként tökéletes felvétele is háttérbe szorul a közvetlen előadás élő, színes és meleg árama mellett. Ez a meggyőződés különben ma már a művelt nyugaton

mindinkább tért hódít, épen ezért mi sem tartjuk helyesnek, hogy egyes lelkészeink épen most próbálják ujításként bevezetni a jegyzetből való prédikálást.

A *Filippi-szigetek unitáriusai*. Örömmel adunk hírt arról, hogy a Filippi-szigeteken is terjed a szabadelvű kereszténység eszméje. Az amerikai unitáriusok főtanácsi ülésére most érkezett meg Gregorio Aglippay érsek, a Filippi-szigetek Független Egyházának feje, hogy összeköttetést keressen az unitáriusok és saját egyháza között. Körülbelül huszonnyolc évvel ezelőtt hatalmas szellemi mozgalom indult meg a Filippi-szigeteken, melynek eredményeképpen máig mintegy ötmillió azelőtt római katolikus hívő tért ki és megalapította a Független Egyházat. Aglippay érsek többek között az alábbiakat mondotta el egyházáról: „Nem ismerünk el semmi féle dogmát, sem semmi féle szent iratot mást, mint amit a szabad kutatás és haladás módszerei teológiai dolgokban igazolni tudnak. Az ember gyarló, de értelme Istennek olyan adományával teljes, mely magasabb meglátásokra is képessé tesz minket. A tudomány a mi leghüségesebb kísérető társunk. A Filippi-szigetek Független Egyháza az utóbbi időben nagy érdeklődéssel és kimondhatatlan örömmel olvasságta az unitárius egyház könyveit és tanításait; mély meglepetéssel és hálával vettük tudomásul, hogy szabadelvű és tudományos eszméink megegyeznek.“ Aglippay érsek most arról tárgyal Amerikában, hogy lelkész-növendékeik egyrésze unitárius teológiai iskolákban tölthesse nek pár évet és hogy lelkészeik időnként csere-prédikációkat tartsanak.

.....

Irodalom.

Gyallay Domokos: *Hadrakelt emberek.* Elbeszélések. Minerva. 1931. 122 oldal.

Ismét megjelent egy kis kötet, mely a Minerva kiadóvállalatának díszére és becsületére fog válni. Gyallay-Pap Domokos nyolc elbeszélését tartalmazza ez a könyvecske, egyik kedvesebben és üdöbben van megírva, mint a másik. Az a könnyedség, amellyel szerző élénk tárja mondanivalóját, emlékeztet a nagy „mesemondó“-ra, Jókai Mórra. Mindössze talán a fantázia tündérvilága és a stílus drámaisága hiányzik Gyallaynál ahoz, hogy ő meg a *ma* nagy mesemondójává legyen. Ez a hiány azonban csak az összehasonlításnál tűnik ki, amely összehasonlításra viszont nincs semmi szükség. Az a nemzedék, amelynek Jókai írt, a maga tétlen szenvedésre kárhóztatott világából, az osztrák elnyomatás mocsarából, csak egyképen menekülhetett, úgy, ha a csillogó fantázia a délibábos képzelet tündérvilágába emelkedett. Hiszen akkor csak egyet lehetett tenni: várni. Egy jobb korra, mikor majd az uralkodó belátja, hogy csak a kiigyezés és alkotmányos élet alapján lehet kormányozni ezt a népet.

Ma azonban egészen más a helyzet s ennek megfelelően mások feladataink is. Ma egyenesen bűn volna a való élet, a tett mezejéről, a téflén álmodozás és a passzív várakozás hamis felhői közé burkolni be magunkat. Ma csak komoly, bátor, cél- és öntudatos munkával remélhetjük sorsunk jobbrafordulását elérni. S ezt a mentalitást iparkodik megvalósítani az erdélyi magyar lelkekben Gyallay. Megmutatja elbeszéléseiben, hogy mi is voltunk és vagyunk legalább is annyit érők, mint a többi nép körülöttünk — s ezzel bátorságot önt belénk. Viszont kedélyes és humoros történeteivel, melyeket a nagy háboru vérzivataráról mesél, meggyőz arról, hogy az élet nem valami legyőzhetetlen, rettenetes rém, hanem ahelyett inkább mező, mely a buzgón igyekvőnek aratást kínál.

A nyolc novella közül a legelső mutatványképen leköszöltük lapunkban is. Ezen kívül nekünk a „Gondjaim egy kard miatt” című tetszett leginkább. Ajánljuk ezt a könyvecskét minden olvasónak szíves figyelmébe.

Sz. I. S.

Beérkezett könyvek, melyekről, helyszüke miatt, csak jövő számunkban emlékezhetünk meg: *Jancsy László*: A misztikus intuición. *Gyallay-Pap Zsigmond*: A nép és az intelligencia.

Az Unitárius Irodalmi Társaság pályázatot irt ki János Zsigmond fejedelem életrajzának megírására. Az Unitárius Irodalmi Társaság, dr. Ferenczy Géza elnök adományából, a következő pályázatokat irta ki: 1. Megírandó János Zsigmond erdélyi fejedelem élet- és jellemrajza. E pályamű díja 12.000, azaz tizenkettőezer leu. Pályázati határidő 1932 május 1. 2. 3.500, azaz háromezeröttszáz leu pályadíjat tűz ki unitárius vonatkozású történelmi elbeszélésre, versre vagy festményre. E pályázat határideje 1931 szeptember 1. Pályázatok géppel vagy idegen kézírással és jelíges levél kíséretében adandók be a kitűzött határidőig S. Nagy László főtítkárhoz Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 37. A pályadíjak a bírálat alapján egy vagy több munkának is kiadhatók. A pályázatokon bárki részt vehet, amennyiben a kitűzött feltételeket szem előtt tartja. Kolozsvár, 1930 február hó. *Vári Albert*, elnökhelyettes. *S. Nagy László*, főtítkár.

.....

**Küldjétek gyermekeiteket minél főmegesebben
a kereskedő és iparos pályára!**

**Alapítói díj 1000 leu, minek ellenében
az Unitárius Közlöny ingyen jár!**

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor szerkesztő címére Cluj-Kolozsvár, Unitárius Kollégium küldendő

Kéziratokat nem adunk vissza!

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L. egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapítódíj 1000 L. Minden pénz Gálfi Lőrinc egyleti pénztárhoz küldendő.

Nyomatott „Corvin”-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17